

Απαντήσεις σε Αποκρίσεις:

Πρώτα από όλα, σας ευχαριστώ πάρα πολύ για τις ιδιαίτερα χρήσιμες Ιδέες σας! Τώρα όντως έχουμε μια πολύ καλύτερη και πιο πλήρη εικόνα. Πιο αναλυτικά:

α) Όχι μόνο το παρόν, αλλά και οι εκτιμήσεις του μέλλοντος των συγκρίσεων Άνθρωπος-Μηχανή: τάσεις, ρυθμοί, και άνω φράγματα.

Ακόμα και αν σήμερα σε κάποια ζητήματα δεν υπάρχει ολικός νικητής σε συγκρίσεις επιδόσεων ανθρώπου έναντι μηχανής, αυτό δεν σημαίνει ότι στο μέλλον τα πράγματα θα παραμείνουν έτσι. Οι τάσεις και ρυθμοί αλλαγής, όπως επίσης και η ύπαρξη εγγενών άνω φραγμάτων, κάλλιστα δύναται να αλλάξει τις σημερινές ισοροπίες.

β) Μερικές φορές σύμμαχος το συναίσθημα, συχνά όμως και αντίπαλος - μπορεί όμως να μειωθεί η συχνότητα? Ναι, όντως, μπορεί κάποιες φορές οι μηχανισμοί που χαρακτηρίζουμε ως συναισθηματικοί (affective) να είναι απαραίτητοι σε συνδυασμό με τους cognitive για την επίλυση φαινομενικά καθαρά λογικών προβλημάτων, από την άλλη αυτό δεν σημαίνει ότι συχνά τα συναισθήματα δεν προκαλούν ανεπιθύμητες στρεβλώσεις στην ορθή λήψη αποφάσεων, σε ανθρώπους. Και όντως το ζήτημα της ειδικής εκπαίδευσης ανθρώπων για μείωση των στρεβλώσεων, και όχι μόνο της σημερινής δυσκολίας της αλλά και των μη επιθυμητών παράπλευρων αποτελεσμάτων της, είναι σημαντικότερο. Γιατί ενώ ενδέχεται να μην τίθενται τέτοιου είδους φραγμοί στην σταδιακή βελτίωση των μηχανών, η βελτίωση των ανθρώπων μέσα από την κατάλληλη καινοτομία των εκπαιδευτικών διαδικασιών ως προς την μείωση των στρεβλώσεων, μπορεί όχι μόνο να έχει πολύ μικρούς ρυθμούς προόδου, αλλά συγχρόνως ίσως να πάσχει και από εγγενή άνω φράγματα.

γ) Η αξία της ανθρώπινης ζωής έναντι στην πιθανή καταστροφή ενός ρομπότ: Σημαντικότερο σχόλιο! Ναι όντως, πέρα από θέματα επιδόσεων, αυτό είναι ένας πολύ ισχυρός λόγος για να προτιμώνται μη βιολογικά και μη υβριδικά συστήματα. Γιατί, ακόμα και αν καταστραφούν, δεν έχουμε ανθρώπινα θύματα (φυλάκων).

δ) Η δυνατότητα μη θανάσιμων όπλων: σημαντικότερο και πολύ ενδιαφέρον πεδίο έρευνας!

ε) Νομική ευθύνη και η εκ προοιμίου ατελής ανθρώπινη (αλλά και μηχανική!) φύση: Όντως, αν εκ των πραγμάτων (όπως πολύ συχνά συμβαίνει) οι ανθρώπινες επιδόσεις σε συγκεκριμένες καταστάσεις έχουν εγγενώς μια πιθανότητα σφάλματος, τότε δεν μπορούμε να επιρρίπτουμε ευθύνη (και κυρίως κατηγορίες!) σε ανθρώπους για κάτι που δεν είναι ανθρωπίνως δυνατό. Οπότε, ευθύνη μπορεί μεν να υπάρχει, αλλά κατηγορίες επιρρίπτονται μόνο αν κάποιες έδρασε πολύ χειρότερα από το μέτρο του ανθρωπίνως δυνατού. Κατά μερική αναλογία στο παραπάνω επιχείρημα, ενώ αμέλεια σε κάποιες περιπτώσεις δικαιολογείται, η εγκληματική αμέλεια δεν μπορεί.

ζ) Σε σχέση με το jus in bello, το θεωρώ πολύ σημαντικό σχόλιο, αλλά η προσωπική μου άποψη είναι ότι δεν αποτελεί ούτε μάταια ούτε εθελοτυφλική

πράξη η θέσπιση κάποιων ηθικών αρχών και κανόνων για την πιο "δίκαια" και "ανθρώπινη" διεξαγωγή ενός θεσμού (του πολέμου) που εκ προοιμίου μερικώς υπόκειται στο δίκαιο του (η τών) ισχυροτέρων και είναι ιδιαιτέρως απάνθρωπος. Η ιστορία νομίζω ότι μερικώς το αποδεικνύει: π.χ. η Συνθήκη της Γενεύης στα περί των αιχμαλώτων πολέμου έχει όντως κάνει διαφορά, αν και δεν εφαρμόζεται ολότελα. Έτσι και έχει νόημα η ρομποτική, και μάλιστα όχι μόνο σε επίπεδο διακρατικών συμφωνιών, συνθηκών και κανονισμών, αλλά και ως προγράμματα και μηχανισμοί που περιλαμβάνονται στο λογισμικό και το υλικό των ρομπότ που κυκλοφορούνε.

ζ) Σε σχέση με το ρόλο του επιστήμονα, θα συμφωνήσω μαζί σου. Και μάλιστα όχι μόνο ως ενδεχομένως αρνητή συγκεκριμένων ερευνητικών έργων (και υπάρχουνε τέτοια ζωντανά παραδείγματα στην ρομποτική), αλλά και ως επικοινωνητή στην κοινή γνώμη προς ενημέρωση της και προς την χρήση δημοκρατικών διαδικασιών με τελικό σκοπό την αλλαγή πορείας έργων. Παραταύτα, το ζήτημα είναι πολύ πιο σύνθετο από ότι φαίνεται. Δείτε παραδείγματος χάριν την ερευνητική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που κατά κύριο λόγο αρνείται να χρηματοδοτήσει έρευνα πάνω σε στρατιωτικά έργα. Πρέπει να αναρωτηθούμε: Τελικά, αυτό το μέτρο, εξυπηρετεί τον σκοπό του, αν αυτός είναι η αποφυγή ανόδου της στάθμης της τεχνικής της τεχνολογίας του πολέμου παγκοσμίως? Δυστυχώς, φοβάμαι πως όχι. Η κατάσταση είναι κάπως παρόμοια με τον μονόπλευρο αφοπλισμό: οι υπόλοιπες χώρες του κόσμου και θα συνεχίσουν την έρευνα πάνω σε ολοένα και πιο προηγμένα όπλα, και έτσι αν η Ευρώπη δεν αγοράσει όπλα από αυτές, ή αν δεν έχει κάποιο τόσο ισχυρό συγκριτικό πλεονέκτημα σε άλλο πεδίο εκτός του στρατιωτικού, θα μείνει πίσω σε αυτόν τον άσχημο μεν προς το παρόν αναπόφευκτο δε αγώνα (των εξοπλισμών). Και εκτός αυτού, ας μην ξεχνάμε ότι: η έρευνα ΔΕΝ συνεπάγεται δημοσιοποίηση της γνώσης, ΔΕΝ συνεπάγεται δημιουργία όπλων, και ακόμα περισσότερο ΔΕΝ συνεπάγεται χρήση των νέων όπλων. Αντιθέτως, αν φτάσεις κάπου ερευνητικά πριν φτάσουν ανταγωνιστικές (και πιθανότατα πολύ πιο αυταρχικές) χώρες, μπορείς και να προετοιμάσεις αντίμετρα πριν από αυτές, και να φροντίσεις μέσω επιχειρήσεων κατασκοπικής δολιοφθοράς να μην φτάσουν εκεί οι άλλοι. Οπότε, αν θες να σταματήσεις όσο μπορείς την επικίνδυνη πρόοδο προς καταστροφικά όπλα, αντί να πάψεις να κάνεις έρευνα, πολύ καλύτερο είναι να συνεχίσεις την μυστική έρευνα και να φροντίσεις με ειρηνικές μεθόδους να μην συνεχίσουν επιτυχημένα ή να κινηθούν προς άκαρπες κατευθύνσεις οι μη-δημοκρατικές και επικίνδυνες για την παγκόσμια ειρήνη δυνάμεις.

η) Το θέμα της συμβατότητας επιστήμης-πολιτικής, αποτελεί από μόνο του ένα πολύ σημαντικό θέμα. Πέρα από το ρόλο των Δημόσιων Διανοουμένων ως προς την ενημέρωση της κοινής γνώμης, ένα βασικό ερώτημα είναι το πως (και αν) οι επιστήμονες μπορούν να μην επηρεάζονται από τις εκάστοτε προτιμήσεις της ηγεσίας σε σχέση με τις ερευνητικές κατευθύνσεις που θα ακολουθηθούνε. Πρέπει όμως να μην επηρεάζονται? Μπορούν πέρα από την (μερικές φορές) στενή οπτική γωνία τους ως προς μια πιο ολιστική θεώρηση του Κοινού Καλού (common good) να κρίνουν πιο αντικειμενικά? Μειώνει ή όχι η εξιδείκευση αυτή την δυνατότητα? Και αν οι επιστήμονες δεν είναι οι βέλτιστοι να αποφασίσουνε για αυτό, αλλά ούτε και οι κυβερνήσεις, πως μπορεί να δημιουργηθεί μια αρκετά

αδιάφθορη αλλά συγχρόνως και αντικειμενική και ενημερωμένη ομάδα που να μπορεί να αποφασίσει για τις μελλοντικές ερευνητικές κατευθύνσεις, κρίνοντας με γνώμονα το μακροπρόθεσμο κοινό καλό?

θ) Το θέμα της αφοσίωσης του επιστήμονα στο εκάστοτε κράτος/εξουσία ή συμφέρον. Αυτό άπτεται και του ζ) παραπάνω. Και πάλι, ισχύουν κατά μεγάλο μέρος τα λεγόμενα μου σε σχέση με την επιλογή (η επιλεκτική δημιουργία) του ηθικού συστήματος που υπαγορεύει την επιλογή πράξεων του εκάστοτε επιστήμονα. Όπως ανέφερα, ένα βασικό ερώτημα είναι το έυρος της ομάδας που συμπεριλαμβάνεται στην συνάρτηση αποτίμησης των αποτελεσμάτων της κάθε πράξης. Αυτό θα μπορούσε να κυμαίνεται από το στενό προσωπικό συμφέρον μέχρι το μεγάλοπνοο σύνολο της Βιόσφαιρας, που εμπεριέχει και όλη την ανθρωπότητα, ίσως με κάποια λογική στάθμιση απόστασης σε σχέση με την εγγύτητα και την αμεσότητα. Έτσι, αν το να υπηρετήσω τη Ρώμη αντιτίθεται στο κοινό καλό της ανθρωπότητας, την οποία έχω επιλέξει ως οικογένεια που φροντίζω, τότε πράττοντας έξυπνα και όχι απλά ανταντακλαστικά, θα φροντίσω να κινηθώ ώστε να μην υποκύψω στα μακροχρονίως επιζήμια για την οικουμενική οικογένεια καπρίτσια του Καίσαρα.

ι) Το ζήτημα της μη πρωτογενούς πρόσβασης στα συναισθήματα των άλλων: ναι, συμφωνώ! Το επιχείρημα μου δεν αποδεικνύει την ύπαρξη συναισθημάτων σε ρομπότ. Παρατάυτα, έπεται από το επιχείρημα μου εκ του ορθού λόγου, ότι αν δεχτώ την ύπαρξη συναισθημάτων σε δεύτερα η τρίτα πρόσωπα (πράγμα που δεν έπεται λογικά από την πρωτογενή εμπειρία μου), τότε θα πρέπει και να δεχτώ την ύπαρξη συναισθημάτων σε ρομπότ. Γιατί αυτό? Γιατί μπορώ απλά να αντικαταστήσω τον "άλλον άνθρωπο (όχι εαυτόν)" από το "ρομπότ" στο επιχείρημα μου, και η ίδια λογική μορφή παραμένει. Μόνο αν μπορέσω να αποδείξω από κάποια αξιωματικά δεκτή παραδοχή ότι υπάρχει μια ουσιώδης εγγενής διαφοροποίηση που να απαγορεύει την ύπαρξη συναισθημάτων σε ρομπότ θα μπορούσε να διαταραχθεί αυτή η γραμμή συλλογιστικής.

ια) Ποίος θα αποφασίσει για τη ρομποτική ηθική? Η παγκόσμια κοινότητα, ελπίζω, ξεκινώντας όμως και κλιμακούμενη από τον καθένα μας, στην οικογένεια μας, την ομάδα των γνωστών μας, στη κοινότητα μας, στο κράτος μας, στην υπερκρατική μας οντότητα, και εν τέλει, στην παγκόσμια κοινότητα.

ιβ) Τα παθήματα των προηγούμενων πολέμων έχουν γίνει μάθημα? Μερικώς. Και για την ανθρωπότητα ισχύει το "Γηράσκω Αει Διδασκόμενος", και αν και σίγουρα η συνολική συσσωρευμένη γνώση μας αυξάνει, και άρα όντως διδασκόμεθα, ελπίζω από το γήρας μόνο το κομμάτι της γεροντικής σοφίας να ισχύει ως προς την ανθρωπότητα, και όχι η γεροντική ανία. Παρατάυτα, θα ήθελα να κλείσω με ένα λαϊκό παραμύθι της ευρύτερης περιοχής μας: Κάποτε ένα βασιλιάς, περιπλανούμενος στην επικράτεια του, έφτασε σε ένα χωριό, όπου είδε έναν γέροντα να φυτεύει μια καρυδιά. Έκπληκτος ο βασιλιάς τον ρώτησε: Γέροντα, γιατί σπαταλάς τον χρόνο σου? Θα κάνει χρόνια να καρποφορήσει - πόσο χρόνια σου απομένουνε? Και ο γέροντος απάντησε: Βασιλιά μου, άλλοι φυτέψανε για μας, για να χαρούμε εμείς τους καρπούς - έτσι και εγώ χαίρομαι να φυτεύω, για να χαρούνε οι ερχόμενοι!